

Teresa Dalecka*

(Nie)obecność Juliana Tuwima na Litwie

Uboga w sumie recepcja twórczości Juliana Tuwima na Litwie przypada na lata sześćdziesiąte XX wieku. W owym okresie w kraju funkcjonowała literatura nieoficjalna, mająca na społeczeństwo wpływ jako forma oporu kulturowego, jedyny sposób zachowania tożsamości narodowej. Twórczość literacka stała się w tym czasie synonimem obrony kultury i społeczeństwa. Jednym z dominujących kierunków rozwoju literatury litewskiej była odbudowa więzi z przedwojenną agrarno-narodową wizją świata i pamięcią historyczną. Drugim kierunkiem była, często poprzez tłumaczenia, odnowa zachodnich prądów modernistycznych¹. Twórcy litewscy u poetów zachodnich, w tym Juliana Tuwima, poszukiwali różnych form modyfikacji nurtów awangardowych.

Literatura litewska po odzyskaniu niepodległości w 1991 roku upodobniła się do literatury zachodniej. Otworzyło się przed nią wiele nowych możliwości. Jako najciekawsze wymienia się takie zjawiska, jak: niestabilna tożsamość podmiotu, popularność groteski, zanik liryzmu w poezji, intertekstualność, dominacja eseju w prozie, eksperymenty stylistyczne, w tym przenikanie się form literatury wysokiej i masowej². Współcześni litewscy pisarze reprezentują swoją twórczością różne światopoglądy i filozofie. Młodzi autorzy czują się w mniejszym stopniu przytłoczeni tradycją niż ich poprzednicy. Równocześnie, zaczyna brakować powodów, by buntować się przeciwko kanonom literackim:

Obecnie najważniejszy staje się problem adresata literatury oraz kwestia miejsca subiektywnej twórczości w chaotycznym świecie skomercjalizowanego społeczeństwa, rządzącego się prawami konkurencji rynkowej, przy jednoczesnym unowocześnieniu komunikacji³.

---

* Dr, e-mail: teresa.dalecka@flf.vu.lt, Centrum Polonistyczne Uniwersytetu Wileńskiego, Wilno, Litwa (Filologijos fakultetas, Polonistikos centras, Vilniaus universitetas, Universiteto gatvė 5, Vilnius, LT-01513, Lietuva).

¹ Zob. M. Kvietkauskas, *Pędząc przez tunel czasu. Nowe kierunki w literaturze litewskiej*, przeł. Z. Mrozikowa, „Literatura na Świecie” 2005, nr 1–2, s. 324–325.

² Tamże, s. 323–337.

³ Tamże, s. 337.

Jednakże litewscy prozaicy, jak na przykład Riardas Gavelis, Sigitas Parulskis, Marius Ivaškevičius, nie chcą pożywać nie tylko zachodnich wzorców, ale często też skostniałych czy narzuconych wersji własnej kultury i historii. Czerpią z ludowych podań, z miejscowych legend, z komunistycznej przeszłości, z własnej biografii, z otaczającego, najbliższego świata. Wszystkich łączy jeden zasadniczy gest: zdejmują klątwę ze świata byłych demoludów, zdobywają się na odwagę świadomego zamieszkania w spustoszonej przez dwudziestowieczną historię krainie i przywrócenia jej utraconych wartości⁴.

Jeśli chodzi o poezję litewską, to dawna religia, mentalność religijna stanowią aktualną jej część. W opinii badaczy, zorientowanie na Wschód, filozofię Orientu we współczesnej poezji litewskiej (i nie tylko) przekracza granice wszelkiej mody czy popularności. Jeżeli zainteresowanie Wschodem w literaturze początku XX wieku mogło stanowić odbicie tendencji obserwowanych w literaturze europejskiej, to poczynając od okresu sowieckiego, wskazane zjawisko przybrało wyjątkową skalę⁵.

Dlatego też polska literatura i literaturoznawstwo stanowią duże wyzwanie dla lituanisty. Według badaczki Audingi Peluritytė-Tikuišienė, mimo wielu wspólnych punktów (w) historii, odziedziczonego poczucia jedności, dwa narody zasadniczo różni język. Jeżeli zgodzimy się z poglądem, że każdy język jest odmiennym stosunkiem do świata, język polski i litewski stanowią dwa odrębne światy: z jednej strony bodajże najzagorzalsi w Europie katolicy Polacy i z drugiej ostatni poganie Litwini, którzy swoją chrześcijańską świadomością przysparzają kłopotów nawet sami sobie⁶.

Wschód odpowiada litewskim twórcom na pytania, które są aktualne również w myśli chrześcijańskiej: wspólnota a jednostka, wolność a odpowiedzialność, wiara a rozum. Na tym polegają różnice między polską i litewską mentalnością literacką. Polacy zastanawiają się nad chrześcijańskim początkiem swojej kultury. Właśnie ta świadomość europejskości kultury najprawdopodobniej jest jedną z najciekawszych kwestii dla litewskich pisarzy i literaturoznawców⁷.

Z tego, co zostało dotąd powiedziane, jasno wynika, że recepcja literatury polskiej na Litwie jest zjawiskiem złożonym. Przez długi czas dominowała tendencja rozszerzania areału litewskiej literatury poprzez włączanie do niego autorów polskojęzycznych, powiązanych z Litwą. W taki sposób następowało rozszerzenie horyzontów literatury narodowej⁸. W opinii Algisa Kalėda, w minionych

⁴ Zob. I. Kędzierski, *Rybalci znad Niewiaży*, <http://witryna.czasopism.pl/pl/gazeta/1037/1127/1166/> [dostęp: 15.10.2013].

⁵ A. Peluritytė-Tikuišienė, [odpowiedź na pytania ankiety: *Jak nas czytają za granicą*], „Czytanie Literatury” 2012, nr 1, s. 345.

⁶ Tamże.

⁷ Tamże, s. 347.

⁸ A. Kalėda, *Kaimynų literatūra – kaip sava ir kaip pažįstama?*, „Krantai” 2013, nr 148, s. 27.

epokach teksty polskich autorów były traktowane selektywnie, w większości z uwzględnieniem aspektu pragmatycznego⁹. W literaturze polskiej szukało się punktów styczności z własnymi problemami. Poszukiwało w niej, podobnie jak w innych literaturach, brakujących we własnej kulturze ogniw. Przełożony tekst przestawał reprezentować własną kulturę i wchodził w dialog z literaturą docelową, proponując jej nowe wzorce, języki i kryteria.

Obecnie na Litwie próbuje się przede wszystkim zagospodarować teksty powstałe w Wielkim Księstwie Litewskim i na Litwie w innych językach niż litewski, a więc też napisane po polsku. Te polskie teksty uznawane są za elementy szeroko rozumianego litewskiego dziedzictwa kulturowego. Ich „przyswojenie” i zaproponowanie społeczności litewskiej jawi się jako podstawowe zadanie nielicznej grupy lituanistów.

Tłumaczenia tekstów autorów polskich pochodzących z Litwy miały niegdyś i mają obecnie przede wszystkim zaspokoić narodowo-patriotyczne aspiracje Litwinów, ukazać sławną przeszłość państwa litewskiego, czyny jej władców, wyjątkową tożsamość narodową, piękno przyrody i inne quasi-mityczne ornamenty¹⁰. Dlatego tłumaczeń doczekali się przede wszystkim autorzy podejmujący w swoich utworach problematykę przeszłości Wielkiego Księstwa Litewskiego oraz twórcy artystycznego krajobrazu Litwy. Podobne tendencje są charakterystyczne dla każdego okresu. W dobie obecnej manifestują się one przede wszystkim poprzez wznawianie wydań dzieł Czesława Miłosza (czy może dopiero próby przyswojenia twórczości tego autora) oraz poprzez tłumaczenie na język litewski i publikowanie takich powieści jak na przykład *Droga donikąd Józefa Mackiewicza*. Tak przejawia się jeden aspekt recepcji literatury polskiej na Litwie.

Z drugiej strony, literatura polska, stanowiąca w okresie sowieckim okno na świat inteligencji litewskiej, dzisiaj utraciła swoje przede wszystkim poznawcze znaczenie. Poczynając od 1990 roku, należy mówić o tłumaczeniach, które są w znacznie mniejszym stopniu skrępowane przez wcześniejsze dyrektywy ideologiczne¹¹. Pozycję lidera (czy: liderki) pod względem ilości przełożonych książek zajmuje Joanna Chmielewska (dwanaście utworów). Ważniejsze są jednak inne nazwiska pojawiające się na łamach litewskich pism literackich i kulturalnych: Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, Tadeusz Różewicz, Witold Gombrowicz, Stanisław Lem, Olga Tokarczuk, Wiesław Myśliwski, Paweł Huelle, Tadeusz Konwicki... Aktualnie w przeważającej części przekłada się książki, które w Polsce odniosły sukces wydawniczy. Są to też dzieła laureatów różnych nagród literackich.

⁹ Tamże.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Tamże, s. 28.

Jak w związku z tym wygląda na Litwie recepcja twórczości Juliana Tuwima? Do recepcji dzieł tego autora nie da się zastosować przywołanych wyżej w kontekście odbioru literatury polskiej okoliczności historycznych, kulturowych i innych, w przestrzeni których współistnieją literatury polska i litewska.

Na prawie retoryczne pytanie, dlaczego litewscy tłumacze nie przekładają między innymi Tuwima, jedyny na Litwie Litwin polonista, Algis Kalėda, na łamach opiniotwórczego pisma poświęconego literaturze i kulturze odpowiada, że być może jest to poezja zbyt trudna, a więc nienowoczesna (lub: zbyt trudna, dlatego nienowoczesna). Twierdzi, że w języku litewskim praktycznie nie można oddać polskich zbitek spółgłoskowych. Obecnie tłumacze idą w kierunku oddania znaczenia semantycznego tekstu, na drugi plan spychając stronę fonetyczną¹². Tak obrany kierunek i podobna opinia byłyby jednak i wątpliwe, i dość niebezpieczne z punktu widzenia ewentualnych przyszłych przekładów.

W celu ukazania elementów dzisiejszej specyficznej recepcji twórczości Tuwima na Litwie należy cofnąć się do okresu dwudziestolecia międzywojennego. W maju 1927 roku poeta razem z Wacławem Borowym był gościem organizowanych co tydzień w wileńskiej Celi Konrada „Śród Literackich”. Jak stwierdził wówczas recenzent dziennika „Słowo”:

Nawet framugi okien pełne były stowarzyszonych i – gości. [...] P. Wacław Borowy za obiekt bystrej, a nie pozbawionej wcale nawet ostrego krytycyzmu analizy wzięł obie książki Kadena-Bandrowskiego *Miasto mojej matki* i *W cieniu zapomnianej olszyny*. Że nie rozwinęła się tu obszerniejsza dyskusja, przyczyną było niecierpliwe oczekiwanie odezwania się Tuwima. [...] P. Julian zaś dobył – rękopiśmienny przekład swój *Słowa o pułku Igora* i, za stołem siedząc, jął czytać. Przekład – wspaniały. [...] Prawie cały poemat był odczytany. Dorzucił poeta wiersz swój *Sitowie*¹³.

Właśnie ta jedyna bodajże wizyta Tuwima w Wilnie w ostatnich latach stała się przedmiotem nadinterpretacji, o czym później.

Przy braku na łamach opiniotwórczych pism literackich (na przykład „Literatūra ir menas” czy „Šiaurės Atėnai”) tekstów Juliana Tuwima, jak też w związku z tym, że naukowcy na Litwie nie prowadzą badań nad twórczością tego autora, o recepcji mogą świadczyć jedynie nieliczne książki, w których pojawiły się teksty poety, oraz równie rzadko publikowane wypowiedzi na temat jego twórczości. W 1952 roku w Wilnie w języku polskim została wydana książka (licząca dwadzieścia cztery strony) z utworami Juliana Tuwima *Wiersze wybrane*. W 1956 roku Tuwim znalazł się wśród innych polskich autorów utworów humo-

¹² Tamże.

¹³ J.Hernik-Spalińska, *Wileńskie Środy Literackie (1927–1939)*, IBL, Warszawa 1998, s. 49–50.

rystycznych dla dzieci w książce *O Janku, co psom szyl buty*¹⁴. Zamieszczono w niej ponadto utwory Jana Brzechwy, Józefa Ignacego Kraszewskiego i Juliusza Słowackiego. Z powodu braku recenzji nie da się jednak prześledzić obecności tej książki na mapie litewskiej literatury dla dzieci, która przechodziła różne etapy rozwoju, we wszystkich okresach opierając się jednak w przeważającej mierze na litewskiej mitologii¹⁵.

W 1962 roku Ryszard Matuszewski i Zygmunt Stoberski opracowali antologię dzieł dziesięciu poetów polskich zatytułowaną *10 lenkų poetų*¹⁶, wydaną w języku litewskim. Wśród autorów znaleźli się: Władysław Broniewski, Stanisław Ryszard Dobrowolski, Konstanty Ildefons Gałczyński, Kazimiera Iłłakowiczówna, Jarosław Iwaszkiewicz, Mieczysław Jastrun, Leon Pasternak, Stanisław Piętak, Leopold Staff i Julian Tuwim. Antologię przygotowali polscy, nie litewscy naukowcy, dlatego nie można na jej podstawie wysnuwać wniosków dotyczących recepcji literatury polskiej na Litwie. Krótkie notki o dziesięciu autorach zajmują z kolei zaledwie trzy strony, nie stwarzają więc możliwości poważniejszego zapoznania się z autorami tekstów¹⁷.

W 2001 roku Biblioteka Litewskiej Akademii Nauk im. Wróblewskich zorganizowała wystawę, poświęconą życiu i twórczości Juliana Tuwima. Złożyły się jednak na nią tylko książki figurujące w zasobach bibliotecznych. Najnowsza pozycja, poezje Tuwima, datowana jest na 1994 rok. Przedsięwzięciu nie towarzyszyło jednak większe zainteresowanie twórczością polskiego poety.

Z nielicznych wypowiedzi jednego z najwybitniejszych litewskich krytyków literackich, Vytautasa Kubiliusa wynika, że Tuwim był znany na Litwie z oryginałów. Nazwisko polskiego autora wymienia on obok takich twórców jak Charles Baudelaire, Arthur Rimbaud, Aleksandr Błok czy Siergiej Jesienin, argumentując, że pisarze małego państwa powinni byli znać po kilka języków obcych, by nie pozostać w tyle do Europy Zachodniej, na którą po I wojnie światowej było zorientowane litewskie życie kulturalne¹⁸.

Wpływ pisarstwa Juliana Tuwima dostrzegany jest (lub raczej został dostrzeżony) w twórczości poety Antanasa Miškinisa (1905–1983), który *nota bene*

¹⁴ *Kaip Jonelis šunims batus siuvo. Humoristiniai lenkų poetų eilėraščiai vaikams*, Valstybinė Grožinės Literatūros Leidykla, Wilno 1956.

¹⁵ Rozwój litewskiej literatury dla dzieci omawia K. Urba, *Vaikų literatūros patirtis. Straipsnių rinkinys*, Šviesa, Kaunas 1995.

¹⁶ *10 lenkų poetų*, oprac. R. Matuszewski, Z. Stoberski, Valstybinė Grožinės Literatūros Leidykla, Wilno 1962.

¹⁷ Przekład na język litewski *Historii literatury polskiej* Czesława Miłosza ukazał się dopiero w 1996 roku. Źródłem informacji o literaturze polskiej dla czytelnika litewskojęzycznego może być wydana ostatnio książka, składająca się z artykułów litewskich naukowców: *Zrąnieni przez czas. Współczesna literatura litewska*, oprac. D. Mitaitė, J. Sprindytė, IBL, Warszawa 2011.

¹⁸ V. Kubilius, *Šarlio Bodlerio kelias į Lietuvą*, „Literatūra” 1973, nr XV (3), s. 63.

tłumaczył Tuwima (jak też Broniewskiego, Słowackiego). W opinii Kubiliusa, Tuwim ukształtował w poecie litewskim, którego twórczość to synteza sztuki nowoczesnej i twórczości ludowej, umiłowanie szczegółu¹⁹.

O Tuwimie zrobiło się na Litwie głośno dopiero w 2011 roku. Jednak nie za sprawą jego twórczości. Władze rejonu wileńskiego nadały wówczas jednej z ulic – dziesięciokilometrowej, biegnącej przez siedem wsi, zamieszkałych w większości przez Polaków – imię Juliana Tuwima. Podobne działania lokalnych władz wywołało oburzenie niektórych nacjonalistycznie nastawionych posłów na Sejm litewski, którzy wnieśli do sądu pozew o unieważnienie decyzji w sprawie nazwy ulicy.

Zgodnie z litewskimi przepisami prawa, nadawanie ulicom nazw oraz ich zmiana leżą wyłącznie w kompetencji samorządu lokalnego. W rejonie wileńskim władzę sprawuje obecnie Akcja Wyborcza Polaków na Litwie. Jak głoszą przepisy litewskiego prawa, patron ulicy ma być postacią zasłużoną dla Litwy. Zanim jednak nazwy zostaną nadane, Państwowa Komisja Języka Litewskiego sprawdza, by zapisano je poprawnie. Zwraca też uwagę, czy osoba jest godna, aby jej imię utrwalono w nazwie. W propozycji nazwania ulicy imieniem Juliana Tuwima, a raczej Juliano Tuvimo, komisja językowa nie doszukała się żadnych uchybień.

W sądzie niższej instancji pomysłodawcom nazwy ulicy udało się udowodnić, że Julian Tuwim jest postacią zasłużoną dla Litwy, że jego twórczość miała wpływ na rozwój literatury litewskiej. Wśród argumentów podnoszono też, że matka Juliana Tuwima, Adela z Krukowskich, pochodziła z Litwy, urodziła się w Mariampolu.

Dlaczego w przypadku Juliana Tuwima sprawa musiała zostać rozstrzygnięta przez sąd, który przecież nie jest kompetentny w kwestii literatury? Czy dyskusja polityczna może być elementem recepcji literatury polskiej na Litwie? W tym przypadku należy udzielić odpowiedzi twierdzącej. W dyskusję zaangażowało się litewskie społeczeństwo, partie polityczne oraz placówki naukowe, których zadaniem było wypowiedzenie się na temat zasług Tuwima dla Litwy.

Jeśli zgodzić się z opinią litewskich badaczy, że literaturę polską zawsze czytało się prawdopodobnie bez żadnej recepcji, to również dzisiaj aż tak bardzo jej nie brakuje²⁰. Jednakże brak recepcji również jest recepcją, gdyż pozwala na swego rodzaju manipulacje i potrafi doprowadzić do wielu nieporozumień, jak to się stało w przypadku Tuwima.

Brakiem świadomej recepcji można też wytłumaczyć pewne absurdy, do których doszło w sporze o ulicę Tuwima. Na wstępnym etapie procesu władze rejonu wileńskiego w swoim uzasadnieniu podkreśliły, że

głównymi bohaterami w poezji Tuwima są przyroda, lasy, mieszkańcy wsi i zwierzęta. Dlatego nazwa „Juliana Tuwima“ bardzo by pasowała ulicy, gdyż

¹⁹ Tenże, *Poeto žodis – žaliuojanti rūta*, „Literatūra ir menas“ 1980, nr 4.

²⁰ A. Peluritytė-Tikušienė, dz. cyt., s. 351.

biegnie ona wzdłuż lasu, gdy się nią jedzie, można podziwiać piękne widoki przyrody i stare wsie²¹.

Jednemu z posłów na Sejm Litwy podobne wyjaśnienie wydało się naruszeniem przepisów prawa w zakresie nazewnictwa ulic (gdyż nie zawierało informacji o zasługach poety wobec Litwy). To samo nie spodobało się sądowi drugiej instancji (apelacyjnemu). Ogólnie rzecz biorąc, do podobnej sytuacji doprowadziła pewna niedbałość urzędników rejonu wileńskiego, z czego skorzystali ich adwersarze niechętni ulicy Tuwima. Uzasadnienie bądź negacje zasług poety dla Litwy zostały przedłożone po tym, jak swoje niezadowolenie wyraził litewski parlamentarzysta o poglądach skrajnie nacjonalistycznych.

Zasług Juliana Tuwima dla Litwy nie doszukali się naukowcy Litewskiej Akademii Nauk. Należy przy tym podkreślić, że nie są to specjaliści z zakresu literatury polskiej. Z kolei Instytut Literatury Litewskiej i Folkloru potwierdził jednak istnienie zasług, co prawda polegających na pośrednim związku polskiego poety z kulturą litewską. Podkreślono pewne podobieństwa między twórczością Tuwima i poetów litewskich, między innymi znanego litewskiego poety Martynasa Vainilaitisa (jako autora utworów dla dzieci), Eduardasa Mieželaitisa (jako poety, który zmodernizował lirykę litewską) i Jonasa Aistisa (jako poety, którego utwory wyróżniają się niezwykłą melodyjnością).

Czego kolegium sędziowskie w ramach rozpoznawania sprawy dowiedziało się o Tuwimie z pism, przedłożonych przez środowiska polonistyczne (o zasługach dla państwa litewskiego, jego kultury, nauki)? Przede wszystkim tego, że jest to klasyk poezji polskiej, poeta żydowskiego pochodzenia, satyryk, tłumacz poezji rosyjskiej, niemieckiej, francuskiej i łacińskiej, naukowiec i wielki miłośnik teatru. Ale też tego, że w twórczości Tuwima częste są wątki litewskie, gdyż występuje w niej litewska przyroda, budowle, ludzie (jako podstawa twierdzeń posłużyły wiersze *Zdarzenie na próbie*, *Zieleń*, *Mój dzionek*, *Druskiennickie drzewa*, poemat *Kwiaty polskie*). Sędziowie dowiedzieli się, że Julian Tuwim w swoich utworach nie tylko sławił Litwę i piękno jej przyrody, ale też brał aktywny udział w życiu kulturalnym Wilna²². Za podstawę do podobnego stwierdzenia posłużyła przywołana wcześniej wizyta Tuwima w Wilnie. Rzekomo miała ona wpływ na literaturę litewską i kształtowanie się litewskiej świadomości narodowej. Oczywiście, podobne doszukiwanie się w twórczości Tuwima określonych z góry wątków jest swego rodzaju nadużyciem, działaniem na potrzeby władz rejonu wileńskiego czy też zwykłą chęcią uwiecznienia imienia poety w nazwie ulicy.

²¹ Zob. dokumenty procesowe dotyczące sporu o ulicę Juliana Tuwima w rejonie wileńskim, A-146-2026-12_eteismai.lt%20(1).pdf [dostęp: 10.10.2013].

²² Tamże.

Z kolei sama obecność wierszy Tuwima w podręcznikach dla uczniów szkół polskich na Litwie nie przekonała kolegium sędziowskiego, które stwierdziło, że nie może to stanowić dowodu na zasługi polskiego pisarza, ponieważ teksty poetyckie są włączane do programów nauczania nie ze względu na zasługi dla kraju, a z powodu ich wartości artystycznej, kulturowej i dydaktycznej. Ponadto argumentowano, że teksty Tuwima znalazły się wyłącznie w podręcznikach dla uczniów szkół polskich.

W rezultacie litewski sąd stwierdził, że władze samorządu wileńskiego naruszyły przepisy prawa i uchwala o nadaniu jednej z podwileńskich ulic imienia Juliana Tuwima ma zostać uchylona.

Pożytek dla poety jest taki, że dowiedziała się o nim cała Litwa.

Bibliografia

- Dokumenty procesowe dotyczące sporu o ulicę Juliana Tuwima w rejonie wileńskim, A-146-2026-12_eteismai.lt%20(1).pdf [dostęp: 10.10.2013].
- Hernik-Spalińska Jagoda, *Wileńskie Środy Literackie (1927–1939)*, IBL, Warszawa 1998.
- Kaip Jonelis šunims batus siuvo. Humoristiniai lenkų poetų eilėraščiai vaikams*, Valstybinė Grožinės Literatūros Leidykla, Wilno 1956.
- Kalėda Algis, *Kaimynų literatūra – kaip sava ir kaip pažįstama?*, „Krantai” 2013, nr 148.
- Kędzierski Igor, *Rybalci znad Niewiaży*, <http://witryna.czasopism.pl/pl/gazeta/1037/1127/1166/> [dostęp: 15.10.2013].
- Kubilius Vytautas, *Poeto žodis – žaliuojanti rūta*, „Literatūra ir menas” 1980, nr 4.
- Kubilius Vytautas, *Šarlio Boderio kelias į Lietuvą*, „Literatūra” 1973, nr XV (3).
- Kvietkauskas Mindaugas, *Pędząc przez tunel czasu. Nowe kierunki w literaturze litewskiej*, przeł. Z. Mrozikowa, „Literatura na Świecie” 2005, nr 1–2.
- Peluritytė-Tikuišienė Audinga, [odpowiedź na pytania ankiety: *Jak nas czytają za granicą*], „Czytanie Literatury” 2012, nr 1.
- Urba Kęstutis, *Vaikų literatūros patirtis. Straipsnių rinkinys, Šviesa*, Kaunas 1995.
- Zranieni przez czas. Współczesna literatura litewska*, oprac. D. Mitaitė, J. Sprindytė, IBL, Warszawa 2011.
- 10 lenkų poetų*, oprac. R. Matuszewski, Z. Stoberski, Valstybinė Grožinės Literatūros Leidykla, Wilno 1962.

Teresa Dalecka

(Non)Presence of Julian Tuwim in Lithuania

(Summary)

The reception of Polish literature in Lithuania is a complex phenomenon. For a long time there was a dominant trend of expanding the area of Lithuanian literature by incorporating into it some of the Polish-language authors who maintained contacts with Lithuania. As a result, the horizons of national literature naturally broadened. However, the

---

reception of Julian Tuwim's writing belongs to a different category. It needs to be remembered that in the Soviet period Polish literature offered Lithuanian intellectuals a passage to the outside world. It was in the work of western poets, Tuwim's work included, that Lithuanian authors sought ways of expanding their avant-garde forms and dictions. Tuwim's poetry has been largely read in its original, Polish version; therefore, there are few books collecting his poems. However, the influence of Tuwim's work is recognized by some experts in translations of his work. However, Tuwim was made publicly known in Lithuania thanks an argument over the naming one of the street in Vilnius after his name. The article analysis public reactions to this argument and shows how this non-literary event made Tuwim a public figure in the country.

KEY WORDS: Julian Tuwim, Tuwim's reception in Lithuania, Polish literature in Lithuania